

CULTUURONDERWIJS

DE BASISBEGRIPPEN, KANSEN,
BOUWSTENEN EN TIPS!

BASISBEGRIPPEN

CULTUUR

Cultuur is alles wat mensen maken, doen of denken – vroeger en nu. Denk aan gewoontes en manieren van samenleven, wonen, verkeer, onderwijs, eten. Zo geven we vorm en betekenis aan de wereld om ons heen. Dit is een voortdurend proces en in dit proces gebruik je je geheugen en de vier **CULTURELE VAARDIGHEDEN**:

Waarnemen

voelen, zien, horen, proeven, ruiken

Verbeelden

doen alsof, construeren, fantaseren, vormgeven

Conceptualiseren

classificeren, symboliseren, waarderen, benoemen

Analyseren

onderzoeken, verbanden leggen, ontrafelen, begrijpen

CULTUREEL BEWUSTZIJN

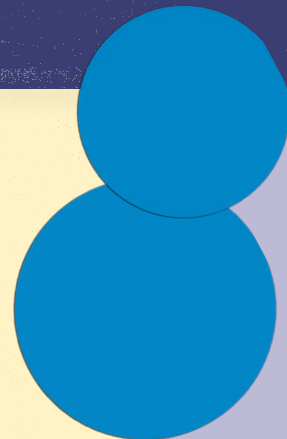
Cultureel bewustzijn is het menselijk vermogen om te reflecteren op cultuur: op wat mensen (mee)maken, denken en doen. Je kunt dit bewustzijn op allerlei manieren uitdrukken: in taal of met kunstwerken, of door je op een bepaalde manier te gedragen. Het wordt sterk bepaald door context, tijd, plaats, omgeving en opvoeding.

Het krijgt vorm in onze leefwereld in nieuws, geschiedschrijving, religie, politiek, de kunsten en in de filosofie. Het bepaalt je zelfbeeld en identiteit en geeft richting aan je handelen. Een rijk en veelzijdig cultureel bewustzijn biedt daarom een stevige basis voor betrokken en kritisch burgerschap.

KUNST IN CULTUUR

Kunst is een belangrijke vorm van cultureel bewustzijn: het is vorm en betekenis geven aan cultuur met de dominante vaardigheid verbeelding. Kunst richt zich met name op alles wat gemaakt is, dus met name beeldende kunst, design, literatuur, theater, dans, muziek en film.

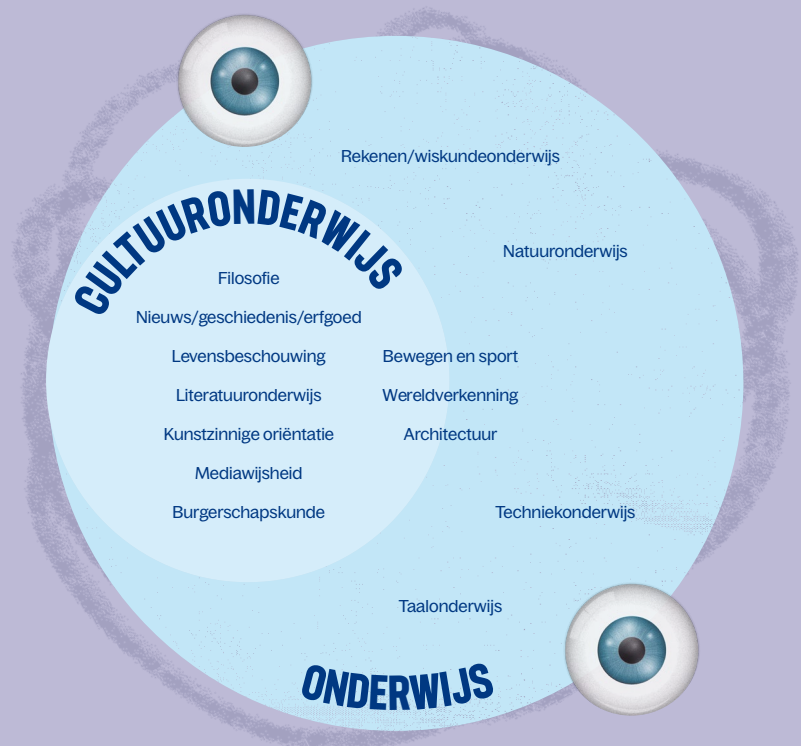

CULTUUR- EN KUNSTONDERWIJS

CULTUURONDERWIJS: Is onderwijs over cultuur en in cultureel bewustzijn. Cultuuronderwijs leert leerlingen dit proces van cultureel bewustzijn aan. Het gaat daarbij over kennis van kunst en cultuur, maar ook over leren ontdekken wie je bent, wat je belangrijk vindt, hoe je naar anderen kijkt en hoe je dat kunt uiten. Het leert je te reflecteren op wat jij en anderen mooi, belangrijk of vreemd vinden; verbindingen te leggen tussen jezelf, de ander en de wereld.

Cultuureducatie gaat hand in hand met burgerschaps- onderwijs, taal, erfgoed en wereldoriëntatie en zorgt voor samenhang in het curriculum.

KUNSTONDERWIJS: Is een onderdeel van cultuuronderwijs. Kunstonderwijs kent drie aspecten die al dan niet gezamenlijk voorkomen: productie (kunst maken), receptie (kunst beschouwen) en reflectie (nadenken over kunst). Binnen kunstonderwijs geven leerlingen op een verbeeldende wijze vorm, expressie en betekenis aan opgedane kennis en leerervaringen - met inzet van de verschillende kunstdisciplines. In de illustratie hiernaast vind je het terug als kunstzinnige oriëntatie.

WAT LEVERT HET OP?

- Een rijk cultureel bewustzijn biedt een stevige basis voor betrokken en kritisch burgerschap.
- Reflectie op jezelf en anderen versterkt het empathisch vermogen en draagt bij aan meer kennis en begrip van diversiteit en inclusie.
- Met behulp van kunstdisciplines leren leerlingen vorm en betekenis geven aan hun ervaringen en kijk op de wereld.
- Stimuleert de verbeeldingskracht.
- Biedt ruimte voor eigenaarschap door aan te sluiten bij de belevingswereld van de leerling.
- Door verbinding met andere leergebieden meer samenhang in het curriculum.
- Draagt bij aan kansengelijkheid door talentontwikkeling voor iedereen.

BOUWSTENEN EN TIPS

HOE PAS JE DE THEORIE TOE IN DE KLAS?

We gaan aan de slag met de bouwstenen van goed cultuuronderwijs. Met dit model kun je in je lesontwerp ingaan op:

- Waar ligt het accent, wat willen we bereiken?
- Welke keuzes maken we en kunnen we maken?
- En hoe draagt het bij aan de ontwikkeling van het cultureel bewustzijn van de leerling?

Onderwerp - Aan welk onderwerp wil je dat leerlingen betekenis geven? Hoe is het onderwerp verbonden aan cultuur, aan menselijk handelen?

Leerling - Sluit aan bij cultureel bewustzijn van leerlingen: klik met ik. Wat weet of ervaart de leerling al over dit onderwerp, wat betekent het voor leerlingen? En welke ontwikkelingskansen zie je? Verzamel deze informatie in een cultureel portret (zie QR-code).

Vaardigheid - Welke vaardigheid zet je centraal? Waarnemen, verbeelden, conceptualiseren, analyseren.

Medium - In welk medium laat je leerlingen reflecteren? Lichaam, voorwerpen, gesproken taal, grafische tekens.

HANDIGE TIPS

- Kijk goed naar de context van je school, deze is erg belangrijk in de keuzes die je maakt voor cultuuronderwijs.
- Leg de school-brede keuzes vast in een cultuurbeleidsplan passend bij de schoolvisie. Dit zorgt voor borging.
- Maak slimme combinaties en werk in samenhang. Cultuur is onderwerp van verschillende vakgebieden, zoals wereldoriëntatie, erfgoed, burgerschap en taal.
- Vorm met de intern cultuurcoördinator een werkgroepje om samen ideeën uit te wisselen, lessen aan te scherpen en plannen levendig te houden.
- Op de website van het SLO vind je de actuele kerndoelen voor kunst en cultuur en leerplankundige tips en tools.

SCAN DE QR CODE VOOR MEER INFORMATIE, LINKS EN TOOLS

Of ga naar keunstwurk.nl/initiatief/handige-links-tools

Op deze pagina vind je de SLO-kerndoelen Kunst & Cultuur, het ICC-dossier, LKCA-artikelen en tools voor het maken van een cultureel portret en een cultuurbeleidsplan voor de school en meer!

Keunstwurk zet kunst en cultuur in het hart van het onderwijs in Fryslân. Want leren door kunst en over cultuur geeft je de ruimte om anders naar de wereld te kijken en betekenis te geven aan wat je (mee)maakt, denkt en doet. Met een open en onderzoekende houding verkennen we onszelf, de wereld en hoe we met elkaar omgaan.

Meer informatie vind je op: www.keunstwurk.nl/educatie

KEUNSTWURK